

ŠVEITSI-EESTI
koostööprogramm

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

KESKKONNAAMET

Looduskaitse tulemuslikkuse hindamine

Keskkonnaamet

Ülgase looduskaitseala

2025

Liggi Namm

PAME hindamismetoodika valmis Euroopa Liidu rahalisel toetusel tehnilise abi rahastamisvahendi kaudu ja koostöös Euroopa Komisjoni struktuurireformide toetamise peadirektoraadiga.

Üldinfo

Küsimus	Vastus
Kaitstava loodusobjekti nimi	Ülgase looduskaitseala
KKR kood	KLO1000259
Asukoht (maakonnad)	Harju maakond
Kaitse alla võtmise aeg (ala moodustamise aasta)	Looduskaitseala moodustati 2006. a. 1960. a kaitse alla võetud objekti "Tammed koos Ülgase paekaldaga" ja 1989. a kaitse alla võetud nahkhiirte talvituspaikade baasil.
Vöönd(id):	
loodusreservaatide arv	0
loodusreservaatide kogupindala	0
sihtkaitsevööndite arv	1
sihtkaitsevööndite kogupindala	49,3 ha
piiranguvööndite arv	0
piiranguvööndite kogupindala	0
IUCN kategooria(d)	IV, V
Natura 2000 võrgustiku alad	Ülgase loodusala
Kaitseala valitseja	Keskkonnaamet
Kogupindala (ha)	49,3
Maismaa pindala (ha)	49,3
Eraomandis oleva maa pindala (ha)	21,6
Kaitsekorralduskava nimi	Ülgase looduskaitseala kaitsekorralduskava 2016-2025
Kaitsekorralduskava tegevuskava periood	2016-2025
Tulemuslikkuse hindaja nimi	Liggi Namm
Tulemuslikkuse hindamise kuupäev (pp.kk.aaaa)	16.04.2025 (täiendatud 14.05.2025)
Eelmise hindamise aeg (pp.kk.aaaa), s.h METT hindamine	
Loodusobjekti esile tõstmist vääriv tähtsus või eripära piirkonna, Eesti või Euroopa kontekstis* (*täita asjakohasusel)	Oluline nahkhiirte talvituspaik vanades kaevanduskäikudes

Hindamistabel

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
üldine	üldine	Kas alal on (ajakohane) kava?	Jah, alapõhine kaitsekorralduskava, lisaks kohalduvad liigikaitsekava(d) ja/või elupaiga tegevuskava(d)	EELIS	On olemas alapõhine kaitsekorralduskava, lisaks pärandniitude hoolduskava. 2017. a kinnitati nahkhiiraste kaitse tegevuskava, kus on riiklikud eesmärgid ja meetmed, konkreetselt Ülgase LKA-le neid tegevuskavas pole.
planeerimine	seisund	Kas kõikide ala kaitseväärtuseks olevate liikide esinemise/seisundi info oli kaitsekorraldusperioodi alguses kindlaks tehtud?	Seisund oli määratud ≥90% väärtustele	kaitsekorralduskava, EELIS	Kaitseväärtuseks on tiigilendlane, kaitsekorralduskavas on toodud tema arvukuse näitajad läbi aastate. Lisaks on kaitseväärtuseks nahkhiirte talvituskoolonia, ka teiste nahkhiirte kohta on andmed kavas esitatud.
planeerimine	seisund	Kas kõikide ala kaitseväärtuseks (kaitse-eesmärgiks) olevate elupaikade seisund oli kaitsekorraldusperioodi alguses kindlaks tehtud?	Seisund oli määratud ≥90% väärtustele	kaitsekorralduskava, EELIS	kaitseväärtusteks on 6510 ja 9180*
planeerimine	seisund	Milline on liikide seisundi andmete usaldusvärsus ja kvaliteet?	Väga hea - ≥90% seisundi hinnangutest põhineb ajakohastel kvantitatiivsetel andmetel (uuringud, seired, inventuurid, vaatlused)	kaitsekorralduskava, EELIS	Seireandmed on mitme aasta kohta kuni 2014. aastani. Kaitsekorralduskava periood algab 2017. a, seega on andmed ajakohased.
planeerimine	seisund	Milline on elupaikade seisundiandmete usaldusvärsus ja kvaliteet?	Hea - 50-90% seisundi hinnangutest põhineb ajakohastel kvantitatiivsetel andmetel (uuringud, seired, inventuurid, vaatlused)	kaitsekorralduskava, EELIS arhiiv	6510 andmed on 2015. aastast, 9180* omad 2002. aastast.
planeerimine	seisund	Kas eelmisel kaitsekorraldusperioodil/selle kaitsekorraldusperioodi algul tuvastati andmelünki, mis takistasid lähteolukorra (kaitseväärtuste seisundi) kindlaks määramist?	Olulised andmelüngad puuduvad/ei ole asjakohane	kaitsekorralduskava	Kuigi 9180* andmed on vanad, ei loe hindaja seda oluliseks andmelüngaks, sest kõik seisundinäitajad olid olemas ja on vähepöenaoline, et selle elupaigatüübiga sihtkaitsevööndis 15 aasta jooksul olulist muutust toimuks.
planeerimine	survetegurid	Kas ala kõigi kaitseväärtuste osas on survetegurid (otsesed negatiivsed mõjutegurid) tuvastatud?	Survetegurid on kindlaks määratud kõigile (100%) kaitseväärtustele (kui asjakohane)	kaitsekorralduskava	Kaitsekorralduskavas ei kasutata mõistet "survetegur", kuid sisuliselt samaväärsena on kasutatud "negatiivne mõjutegur".

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
planeerimine	survetegurid	Kas survetegurite olulisus ja ulatus on kindlaks määratud?	Survetegurite ulatus ja olulisus on kindlaks määratud poolte või enama (50% - <100%) kaitseväärtuste ja survetegurite puhul	kaitsekorralduskava	Käsiivaliste puhul loeb hindaja, et ulatus ja olulisus on määratud kaitsekorralduskavas kirjas olevate lausete alusel: Suurimaks ohuks antud talvituspaigale on talvituskolooniade häirimine vanade kavanduskäikude küllastajate poolt. Eeldatavalt on küllastatus küll madal (eriti talveperioodil), kuid selgelt on koopad inimesele ligipääsetavad ning seetõttu ka küllastatavad. Elupaigatüüpide ulatus on piiritletud elupaik, niiduealupaiga olulisuse hinnang kavas puudub.
planeerimine	survetegurid	Nimeta ala kõige olulisemad survetegurid?	Käsiivaliste häirimine uudishimulike inimeste poolt.; rohumaade hülgamine	kaitsekorralduskava	Käsiivaliste häirimine uudishimulike inimeste poolt.;pärandniidu võsastumine
planeerimine	survetegurid	Kas arvesse on võetud ka väljastpoolt kaitseala tulenevaid survetegureid?	Kaitseala piiridest väljaspoolt tulenevaid survetegureid ei ole arvestatud või puudub vastav informatsioon	kaitsekorralduskava	
planeerimine	eesmärgid	Kas ala elurikkusega seotud kaitseväärtustele on seatud kaitse-eesmärgid?	Ala-spetsiifilised kaitse-eesmärgid on seatud kõikidele kaitseväärtustele	kaitsekorralduskava, kaitse-eeskiri	
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitseväärtuste kaitse-eesmärgid määratlevad elupaikade ja liikide soovitava seisundi?	Kaitse-eesmärkidega täpsustati kõigi elupaikade/liikide soovivat seisundit. Sihtväärtused on nii kvantifitseeritud kui ajaliselt piiritletud.	kaitsekorralduskava	
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitse-eesmärgid on seatud ka muudele kaitseväärtustele kui otseselt elurikkust puudutavatele kaitseväärtustele?	Jah	kaitsekorralduskava, kaitse-eeskiri	Kaitsekorralduskavas on eesmärgid seatud Ülgase klindil ja kaevanduskäikudele.
planeerimine	eesmärgid	Kas kaitse-eesmärke on seatud ka selliste hüvedele/väärtustele, mis ei ole määrusega ala kaitseväärtuseks seatud?	Ei ole asjakohane (alal puuduvad vastavad kaitseväärtused)	kaitsekorralduskava	
planeerimine	meetmed	Kas kaitsealal on vaja aktiivseid kaitsekorralduslike tegevusi (lisaks LKS alusel kohalduvale kaitsekorrale/piirangutele)?	Jah, täiendav sekkumine on vajalik	kaitsekorralduskava	Kaitsekorralduskavas on vajalike tegevustena pärandniidu hooldamine ja taastamine ning taristuobjektide paigaldamine, hooldamine, eemaldamine .
planeerimine	meetmed	Kas kõikide kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamiseks kavandati vajalikud meetmed/tegevused?	Kaitsekorralduslikud meetmed on seatud kõikidele asjakohastele kaitse-eesmärkidele, kuid kõik meetmed ei ole SMART	kaitsekorralduskava	Mitmel juhul on meetmeks "seisundi jälgimine", kuid seda pole täpsustatud (pole SMART).
planeerimine	meetmed	Kas määratud meetmed näevad ette tegevusi väljaspool kaitseala piire?	Ei ole asjakohane (teadaolevalt puudub vajadus tegevusteks väljaspool piire)	kaitsekorralduskava	

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
planeerimine	meetmed	Kas tegevused käsitlesid kõiki kaitsealal tuvastatud ja kaitseväärtusi mõjutavaid survetegureid?	Kõikidel peamistel surveteguritel on vastav meede.	kaitsekorralduskava	
rakendamine	sisendid	Kas saab välja tuua muid puudujääke ala kaitsekorraldusega seotud teadmistes/alusinfos (peale seisundiandmete puudujääkide)?	Ei, kaitsekorraldusperioodil ei ole selgunud olulisi puudujääke teadmistes	hindaja teadmised	
rakendamine	sisendid	Kas teostatud seire, inventuurid ja/või uuringud annavad piisava teabe, et hinnata ellu viidud tegevuste edukust ja kaitse-eesmärkide saavutamist või nende suunas liikumist?	Seire võimaldab hinnata poolte või enama (50%<100%) tegevuste tulemuslikkust/kaitse-eesmärkide saavutatust	kaitsekorralduskava, EELIS, KESE	Riikliku seire raames tehakse nahkhiirte loendust talvituspaikades. Elupaigatüüpide inventuure pole tehtud, kuid pärandniidu toetuste andmed võimaldavad teatud määral hinnata kaitse-eesmärkide saavutamist.
rakendamine	sisendid	Kui teostatud seire, inventuurid ja/või uuringud ei anna piisavat teavet, siis mida tuleb teha, et puudujääke lahendada?	ei kohaldu		
rakendamine	sisendid	Kas seire-, inventuuride ja/või uuringute tulemusi kasutati ala kaitsekorralduse kohandamiseks?	Seiretulemusi on vähesel määral/üksikjuhtumitel kasutatud ala kaitse korralduse/meetmete kohandamiseks	Keskonnaamet, KESE, ELF LIFE projekt	Seirearuanded toovad välja, et nahkhiirte talvituskäikudes käivad inimesed, mis häirib nahkhiiri. 2021. a paigaldati käikude ette võred.
rakendamine	protsess	Kas huvirühmasid kaasati kaitsekorralduse/tegevuskava planeerimise etapis?	Jah - huvirühmi kaasati	kaitsekorralduskava	Toimus avalik koosolek.
rakendamine	protsess	Kas kaitseala väärtuste ja kaitsekorralduse valdkonnas pädevaid huvirühmasid kaasati kaitsekorralduse/tegevuskava rakendamisse?	Jah - huvirühmi kaasati	hindaja teadmised	Nahkhiirte talvituspaikadega seonduvad tööd (inventuurid, võrede paigaldamine) toimus ELFi juhitud LIFE projekti raames, kuhu olid kaasatud oma ala eksperdid. Niitude hooldus KeA maahooldusbüroo ekspertide juhendamisel.
rakendamine	protsess	Kas konsultatsioonide või tegevuste koordineerimise käigus tekkis teadaolevaid konflikte (vastasseise)?	Ei - konflikte ei tekkinud	piirkondlik looduskaitse planeerimise spetsialist	
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud pool-looduslike koosluste (niiduelupaikade) taastamistööde ellu viimise seis?	Vähem kui pool (<50%) planeeritud taastamistöödest on rakendatud	kaitsekorralduskava, loodushoiutööde ja pärandniitude hooldamise andmed	Kaitsekorralduskava näeb ette 9,6 ha taastamise, millest on taastatud 1 ha.

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud märgaladega ja veekogudega (soolupaigad, jõed, järved) seotud taastamistööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	kaitsekorralduskava	
väljundid	meetmed	Milline on koosluste hooldamistööde ellu viimise seis?	Üle poole (50-90%) hooldusest vajavate koosluste pindalast on hooldusesse võetud.	kaitsekorralduskava, loodushoiutööde ja pärandniitude hooldamise andmed	Kaitsekorralduskava näeb ette alates 2017. aastast u 21 ha pärandniitude hooldamise. Selle hulgas on 2016. a määratud taastamisalad. Tulemuslikkuse hindamise ajaks hooldatakse 12,6 ha.
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud liigikaitsetööde ellu viimise seis?	Ei ole asjakohane	kaitsekorralduskava	Otseselt liigi elupaiga kui koosluse hooldustöid ei ole planeeritud. Kaitsekorralduskavas nähakse ette nahkhiirte talvituspaikade võreuste hooldus, seda on arvestatud järgmises küsimuses.
väljundid	meetmed	Milline on kavas määratud muude otseselt kaitseväärtustele suunatud meetmete (hooldus-, taastamis- ja ohjamismeetmed jms) ellu viimise seis?	Kõik või enamik (≥90%) planeeritud meetmetest on ellu viidud. Kõik meetme aspektid on täidetud ja rakendatud.	kaitsekorralduskava, ELFi koduleht	Kaitsekorralduskava näeb ette nahkhiirte talvituspaiga koobaste võreuste hoolduse. ELFi juhitud LIFE projekti "Tiigilendlase elupaikade parandamine Eestis" raames rajati koobaste sissepääsude ümber piirdeaiaid.
väljundid	meetmed	Millised I ja II prioriteediga meetmed on tähtajaks rakendamata ja miks?	Pärandniite ei ole taastatud planeeritud ulatuses, ei ole tehtud tulemuslikkuse vahehindamist (puudus vastav meetoodika).	kaitsekorralduskava, külastustaristu virtuaalkontor, pärandniitude hooldamise ja taastamise andmestik	
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga inventuurid, seire ja uuringud on ellu viidud?	Üle poole (50-90%) planeeritud meetmetest on rakendatud.	kaitsekorralduskava, KESE	Kaitsekorralduskava näeb ette käsitiivaliste riikliku seire, mida on tehtud 2019. ja 2022. aastal. Pangametsade riiklikku seiret ei ole tehtud.
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga ala valitsemisega seotud meetmed (kavad, kaitse-eeskirjad jms) on ellu viidud?	Üle poole (50-90%) planeeritud meetmetest on rakendatud.	kaitsekorralduskava, KeA tööplaani	Kaitsekorralduskava näeb ette kava vahehindamise ja uuendamise. Uuendamise tähtaeg on 2025. a ja see on võetud KeA 2025. a tööplaani. Vahehindamist ei ole tehtud, puudus meetoodika. Hindaja arvestab, et kava saab uuendatud ettenähtud ajaks.
väljundid	meetmed	Kas I ja II prioriteediga rekreatsiooni ja keskkonnaharidusega seotud meetmed on ellu viidud?	Kõik või enamik (≥90%) planeeritud meetmetest on ellu viidud. Kõik meetme aspektid on täidetud ja rakendatud.	kaitsekorralduskava, külastustaristu virtuaalkontor	Kaitsekorralduskava näeb ette infotahvli hoolduse, infotahvel on korras.

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
väljundid	meetmed	Kas hinnataval perioodil on lisaks ellu viidud sellised kaitse-eesmärke toetavaid tegevusi, mis ei ole ette nähtud kavaga?	ei	loodushoiutööde (sh RMK tegevuste) andmestik	
väljundid	tulemused	Milline on nende liikide seisund, mille kaitseks ala on määratud?	Kõigi või enamiku ($\geq 90\%$) (indikaator)liikide seisund on stabiilne või paranenud	kaitsekorralduskava, EELIS, KESE	Kaitseväärtus on tiigilendlane, kelle isendite arv talviste loenduste järgi on: 2022 - 54; 2019 - 43; 2016 - 57; 2014 - 47. 2021. a paigaldati käikude ette võred, mis takistavad inimestel nahkhiiri talvel häirida. Aastatel 2005-2022 (viimane loendus) on kõikide talvituvate nahkhiirte üldarvukus olnud 200 ja 300 isendi vahel.
väljundid	tulemused	Kui $\geq 90\%$ liikide seisund on stabiilne või paranenud, siis palun tooge välja peamised edutegurid?	sobivad talvitumistingimused, mis käikude ette paigaldatud võrede tõttu muutuvad eeldatavasti veel sobivamaks.		
väljundid	tulemused	Kui asjakohane, siis milliste väärtuste seisund on halvenenud?	ei kohaldu		
väljundid	tulemused	Kui alla 90% liikide seisund on stabiilne või paranenud, siis palun tooge välja liikide seisundi halvenemise põhjused ja/või, millised tegevused on teie arvates vajalikud, et saavutada paremaid tulemusi?	ei kohaldu		
väljundid	tulemused	Milline on nende elupaikade seisund, mille kaitseks ala on määratud?	Üle poolte (50-90%) kaitseväärtuste seisund on paranenud või jäänud samaks.	EELIS, hindaja teadmised	Pangamets asub tervenisti sihtkaitsevööndis, kus majandustegevus on keelatud - seisundi võib lugeda stabiilseks. Pärandniitude (6510) hooldatava osa seisund on eeldatavasti paranenud (12,5 ha, so 60%). Kitsad teeäärsed niidud pangametsa all on võsastunud. Kuna värsked inventuure ei ole tehtud, mis seisundite stabiilsust või paranemist kinnitaks, ei ole hindaja hinnanud maksimum punktidega.
väljundid	tulemused	Kui $\geq 90\%$ elupaikade seisund on sama või paranenud, siis palun tooge välja peamised edutegurid?	ei kohaldu		
väljundid	tulemused	Kui asjakohane, siis milliste elupaikade seisund on halvenenud?	ei kohaldu		

Valdkond	Teema	Küsimus	Vastus	Vastamisel kasutatud andmeallikas	Selgitused, lisainfo/vastuse põhjendus
väljundid	tulemused	Kui alla 90% elupaikade seisund on stabiilne või paranenud, siis palun tooge välja elupaikade seisundi halvenemise põhjused ja/või millised tegevused on teie arvates vajalikud, et saavutada paremaid tulemusi?	ei kohaldu		
väljundid	tulemused	Milline on ala kaitsekorralduse mõju ökosüsteemi teenustele?	Ökosüsteemi teenuste pakkumine on oluliste muutusteta	KAURi ELME kaardikihid	Hindamisel on lähtutud suunised vastamiseks sellest osast, mis teha siis, kui muutust pole võimalik hinnata. Ülgase LKA hindepunktid nelja ökosüsteemi teenuse (mulla org C, elupaigahüve, tolmeldamine, vee reguleerimisvõime) kaardi alusel on 6,83 (keskmine).
väljundid	tulemused	Millised on olnud muutused ala ökoloogilises sidususes?	Ökoloogiline sidusus on halb või vähenenud/halvenenud	KAURi ELME kaardikihid	Hindamisel on lähtutud suunised vastamiseks sellest osast, mis teha siis, kui muutust pole võimalik hinnata. Ülgase LKA sidususe hindepunktid ELME kaardikihtide alusel on 33,91 (halb). Ülgase LKA asub suurematest loodusmaastikest ja teistest kaitsealadest kaugel ja tiheasustusalade läheduses.
väljundid	tulemused	Kas on tuvastatud ala kaitsekorra rikkumisi?	Jah, on tuvastatud kaitsekorra rikkumisi	Keskkonnaamet	Inimeste liikumine keeluajal. Keeluaeg on kehtestatud nahkhiirte talvitumiskoobastes.
väljundid	tulemused	Kas tuvastatud ala kaitsekorra rikkumistel võib olla (oluline) mõju ala kaitseväärtustele?	Jah, rikkumistel on võimalik (oluline) mõju kaitseväärtustele	Keskkonnaamet	
väljundid	tulemused	Kas teie hinnangul on ala kaitsekord olnud sobiv ja piisavalt tõhus kaitse-eesmärkide saavutamise toetamiseks?	Jah	Riigi Teataja	Kogu kaitsealal on sihtkaitsevööndi režiim, kus majandustegevus on keelatud.
väljundid	tulemused	Kas määruses nimetatud ala kaitseväärtused on asjakohased ja piisavad?	Jah	Riigi Teataja	
väljundid	tulemused	Kui kaitsekord ei ole olnud sobiv, siis millised muudatused oleksid vajalikud?	ei kohaldu		
muu	muu	Muud tähelepanekud ja kommentaarid, mida soovite lisada	tähelepanekud puuduvad		

Skoor

	Max skoor	Hindamise skoor	Tulemus (%)
Koondskoor	95	75	78,9%
Üldine	3	3	100,0%
Seisund (planeerimine)	15	14	93,3%
Survetegurid (planeerimine)	9	5	55,6%
Eesmärgid (planeerimine)	9	9	100,0%
Meetmed (planeerimine)	6	5	83,3%
Sisendid (rakendamine)	9	6	66,7%
Protsess (rakendamine)	6	6	100,0%
Meetmed (väljundid)	18	13	72,2%
Tulemused (väljundid)	20	14	70,0%

Üldine	3	3	100,0%
Planeerimine	39	33	84,6%
Rakendamine	15	12	80,0%
Väljundid	38	27	71,1%

Mõisted ja lühendid

Mõiste	Selgitus
Kaitseväärtus	Ala kaitse alla võtmise määruks/kaitse-eeskirjas nimetatud kaitstav loodusväärtus (kaitse-eesmärk).
Kaitse-eesmärk	Kaitseväärtuse soovitud seisund.
Kava	Kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduse aluseks olev tegevuskava: kaitsekorralduskava, liigi kaitse tegevuskava, elupaiga tegevuskava.
KKK	Kaitstava loodusobjekti kaitsekorralduskava.
Kaitsekorraldusperiood	Esmakordsel hindamisel ja ajakohase (s.t kava sisu on olnud üldjoontes jätkuvalt asjakohane) kava olemasolul on hinnatava kaitsekorraldusperioodi alguseks kava algus/koostamise aeg ja perioodi lõpuks hindamise aeg. Kava puudumisel ja/või korduval hindamisel saab kaitsekorraldusperioodiks arvestada hindamistsükli pikkust/eelmise hindamise läbi viimise aega (vastavalt hindamise korraldusele 10 või 12 aastat).
Survetegur	Kaitseväärtuse soodsa seisundi säilimist või saavutamist negatiivselt mõjutav tegur (nt reostuskoormus, häiringud, maaparanduse mõju, intensiivne maakasutus, võõrliikide surve jm)
Kaitsekorralduslikud meetmed	Tegevused, mida tuleb rakendada kaitse-eesmärkide saavutamiseks, sh eesmärkide saavutamist ohustavate mõjutegurite ohjamine. Kaitsekorralduslike meetmete hulka kuulub elupaikade kaitsmine, säilitamine, loomine, taastamine, majandamine. Käesoleva hindamise kontekstis on eristatud: - looduskaitsealadest ja/või ala kaitse-eeskirjast tulenev kaitsekord (õigusaktidega kehtestatud piirangud); - kaitseala n-õ aktiivne majandamine ehk täiendavate tegevuste planeerimine läbi tegevuskavade, tööplaanide, toetusprogrammide (nt elupaikade taastamine ja hooldamine, külastustaristu rajamine). N-õ aktiivsete meetmete puhul on omakorda eristatud: - looduskaitsemeetmed/otseselt kaitseväärtustele suunatud meetmed ehk tegevused, mille rakendamisest võib oodata otsest kasu liikide või elupaikade seisundile (nt elupaiga taastamine, elupaiga hooldamine, võõrliigi tõrje). - toetavad meetmed ehk tegevused, mille kasu kaitseväärtustele on kaudne (nt seire seisundi tuvastamiseks, kava koostamine ja tulemuslikkuse hindamine tegevuste planeerimiseks, haridusprogrammid teadlikkuse tõstmiseks, kaitseala tähistamine piirangute rakendamiseks jm)
SMART	Mõistet SMART (specific, measurable, achievable, relevant, time-bound) kasutatakse siinkohal kaitse-eesmärkide ja meetmete kontekstis. "SMART" mudelile vastav eesmärk või meede on konkreetne, mõõdetav, saavutatav, asjakohane ja ajaliselt määratletud.
Väljund (rakendatud tegevus)	Väljunditeks on ellu viidud tegevused ja nende mõõdetavad näitajad: nt taastatud või hooldatud alade pindala, rajatud külastustaristu pikkus, kontrollkäikude arv vms.
Tulemus (saavutatud seisund)	Tulemus on ellu viidud tegevuste abil saavutatud olukord, mis võib olla kirjeldatud läbi liikide ja elupaikade seisundi.
PAME hindamine	PAME (Protected Area Management Effectiveness) on IUCNi WCPA raamistikul põhinev lähenemine, millega hinnatakse kaitsealaade valitsemise tulemuslikkust läbi aspekti kaudu — kontekst, planeerimine, sisendid, protsessid, väljundid ja tulemused. PAME hindamine näitab, kui hästi ala juhtimine aitab saavutada seatud looduskaitsealase eesmärgi.

Survetegurite kategooriad	Selgitus
põllumajandus	(intensiivne) maaharimine, karjatamine, taimekaitsevahendite ja väetiste kasutamine jm
rohumaade hülgamine	niitmise või karjatamise lõppemine
põllumajandusmaade kuivendamine	põllumajandusmaade maaparandusüsteemid
metsandus	raied, raadamine, metsastamine jm
metsamaade kuivendamine	metsamaade maaparandusüsteemid
kaevandamine	kaevandamine, s.h turbakaevandused
energia tootmine (sh infrastruktuur)	hüdroenergia, tuulepargid, päikesepargid, elektriliinid jm
transport	teed, raudteed, sadamad, maismaa- ja veeliiklus jm
ehitustegevus ja asustus	asustuse laienemine, ehitustegevus, puhketegevused, reostus asustusest, äri- ja tootmistegevusest jm
elusorganismide kasutus	vesiviljelus, kalastamine, jahipidamine, toidu ja muu materjali kogumine loodusest, liikide või elupaikade kahjustamine jm
militaartegevused ja muud inimsekkumised	militaarialad, tarastamine, vandalism
võõr- ja problemaatilised liigid	võõrliigid, probleemsed kodumaised liigid jm
segallikatest põhjustatud reostus	heited vette, heited pinnasesse, heited õhku, müra, valgusreostus jm
inimtekkelised veerežiimi muutused	maaparandus, veekogude hüdro-morfoloogia muutmine, veevõtt jm
looduslikud protsessid	erosioon, eutrofeerumine, koosluste looduslik areng, kisklus, kobraste tegevus, haigused ja parasiidid jm
loodusõnnetused	torm, põleng, maalihe, üleujutus jm
kliimamuutused	põuad, üleujutused, veerežiimi muutused, liikide levikuareali muutumine jm kliimamuutuste mõjul
muu	

Loodusdirektiivi aruande hinnangud	Selgitus
soodne	favourable = FV
ebapiisav	unfavourable-inadequate = U1
halb	unfavourable-bad = U2
teadmata	unknown = XX